

РЕЦЕНЗИЯ

от Огнян Герджиков –

председател на научното жури

по конкурса за заемане на академичната длъжност
„доцент“, професионално направление „Право“

1. По обявения от СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс за доцент по гражданско и семейно право се е явил единствен кандидат, в лицето на гл. ас. д-р Ценимир Братоев Братоев.

Ценимир Братоев отговаря на формалните изисквания, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. Право. Той има научната степен доктор от 1990 г. откогато е старши асистент в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 1993 г. д-р Братоев заема длъжността „главен асистент“.

В конкурса д-р Братоев участва с три съчинения. Основното е монографичният хабилитационен труд „Членство в адвокатско дружество“, изд. Сиела, С. 2014 г. Освен него кандидатът представя студията „Свикване на общо акционерно събрание, по искане на акционери“, Търговско право 2009, № 2 и № 3, както и статията „Наименование на адвокатското дружество“, Търговско право 2011 г., № 1. Публикациите не са представяни за участие в други конкурси.

На пръв поглед изглежда, че научната продукция на кандидатът за доцент не е богата. Тежестта на преценката за заемане на съответната научна длъжност обаче не е количествената страна на научното творчество.

2. Хабилитационният труд „Членство в адвокатско дружество“ е в обем на 399 стр., отделно е библиографската

справка, която включва 126 съчинения на български, немски и английски езици.

Трудът е посветен на неизследван у нас дружествен вид – адвокатското дружество. От тази гледна точка избраната тема е много благодатна. Тя е благодатна най-вече заради това, че никой, преди автора, не е изследвал спецификата на този вид дружество. Освен това, пред автора застава предизвикателството да намери мястото на това дружество сред другите дружествени форми и на тази основа да разкрие сходствата и отликите между тях. Обстоятелството, че авторът е пионер в изследването на адвокатското дружество, предопределя приносния характер на съчинението. Той е безусловен.

Съчинението е построено по класическия образец на монографичен труд. След Общите положения, предмет на първата глава, авторът е структурирал труда си на основата на членственото правоотношение в дружеството. След глава втора, посветена на придобиването на членството, следват две глави (трета и четвърта), в които е представено съдържанието на правоотношението – съответно правата и задълженията на съдружниците. Естествен завършек е последната глава (пета), посветена на прекратяването на членството. От тази гледна точка структурирането на труда е правно-логически обосновано.

Авторът си е поставил за задача да обхване в пълнота проблематиката на адвокатското дружество и затова е включил в изследването и статуса на чуждустранните адвокати, с особен акцент на адвокатите от другите страни-членки на Европейския съюз.

Адвокатското дружество е не само нова правно-организационна форма за осъществяване на адвокатската професия, а изобщо е нова разновидност на дружество. В качеството си на пионер на изследването на тази дружествена разновидност, д-р Братоев обсъжда всестранно и задълбочено всички въпроси, които се поставят от нормативната уредба. Авторът избягва просто да коментира законовите текстове. Той ги

подлага на правно-логически анализ и разкрива смисъла им, чрез съответните тълкувателни прийоми.

Особено полезни и с приносен характер са сравнителноправните проучвания в ред чуждестранни законодателства (стр. 21 и сл.). Тези проучвания засягат и различните модели на разпределение на приходите между съдружниците, които са принципно приложими и според българския Закон за адвокатурата, поради диспозитивния характер на съответните норми.

Д-р Братоев показва аналитичните си възможности, когато трябва да тълкува едни или други законови текстове, които крият опасността да бъдат тълкувани превратно. Пример за това е разсъждението на автора по отношение на законовия текст на чл. 58, т. 5 от ЗАдв., според който в съдържанието на дружествения договор задължително се включва и оценка на непаричните вноски. Този текст е в състояние да доведе до превратното тълкуване, че всяка непарична вноска трябва да бъде оценявана от лицензиран оценител, на какъвто извод навежда и текстът на чл. 6б, ал. 2, изр. 1 от ЗАдв. Квинтесенцията на авторския извод е, че адвокатското дружество не е капиталово, за да има значение действителната стойност на непаричната вноска (стр. 280).

Авторът демонстрира критичния си поглед върху законодателната уредба като в няколко случая разкрива неудачи по отношение на едни или други законодателни решения. Така например, авторът критикува законовото решение, свързано със защитните права на съдружниците. Става въпрос за правото да се атакуват решенията и действията на съответните органи на дружеството. Законът за адвокатурата изключва съдебния контрол, което обаче води до неефикасност на защитата на съдружниците. Това обстоятелство дава основание на д-р Братоев да предложи коренни промени в действащата уредба.

Богатият опит като адвокат, дава възможност на д-р Братоев да обосновава законодателни решения де леге ференда, с подчертано прагматична насоченост. Така например на стр. 135

той предлага разумно решение да се допусне, като преходно явление, съществуването на еднолично адвокатско дружество.

В търсене на още нови законодателни решения, авторът се стреми да обоснове предложение да легализира за изрична законова норма, която да допусне апортиране в дружеството на адвокатска практика. Тезата е твърде любопитна. От една страна авторът обосновано отрича възможността търговско предприятие да бъде предмет на непарична вноска в адвокатско дружество. Това е разбираемо, понеже титуляр на такова предприятие може да е само търговец, а по закон търговец и адвокат са несъвместими. Адвокатската практика, в основата си обаче не е нищо друго, освен предприятието на адвоката. Това, впрочем, се признава и от автора (стр. 273). Следователно предприятието е годен обект за апортиране, дори и да липсва изрична законова уредба. Само че няма да има характеристиката на търговско, тъй като титулярът на предприятието определя неговия търговски или нетърговски характер.

Добро впечатление правят много от авторските тези, част от които несъмнено имат приносен характер. Наред с основния принос на автора – изясняването на правната природа на адвокатското дружество, има изводи, които обогатяват частноправната литература. Такъв е случаят с тезата за предимство на професионалните права и задължения на адвоката като съдружник пред членствените му права и задължения (стр. 66 с сл.). Друг извод с приносен характер е лансираната теза, че по отношение на адвокатското дружество е допустима аналогия с разпоредбите на ТЗ по отношение на търговските дружества.

Според мен приносен характер има проведеното от автора разграничаване между правото на част от имуществото, след проведена ликвидационна процедура и правото на ликвидационен дял. Тук авторът правилно критикува закона, който не използва терминът ликвидационен дял в общоприетия му смисъл. Затова авторът изоставя този термин, когато става

въпрос за полагащата се част от имуществото на прекратилия участието си съдружник.

Друг е въпросът, че съдържателно може да се направи корекция в разбирането за същинското „право на ликвидационен дял“, за което ще стане въпрос по-долу.

Нормално е да се очаква, рецензент на научно съчинение да намери и недостатъци. Иначе ще се остане с впечатлението, че не го е чел или пък, че е недопустимо безкритичен.

Без да отдавам особено значение на обстоятелството, че липсва заключение, все пак би могло да се отчете като известен недостатък. Това е така, понеже всяко монографично съчинение предполага обобщаване на научните изводи, което би следвало да е в заключението на труда.

Има една категория научни съждения на автора, които или предизвикват критичен размисъл, или не реализират докрай потенциала, който съдържат в себе си.

Критичен размисъл предизвиква класификацията на правата на съдружника в адвокатското дружество на имуществени и неимуществени. Към първата категория авторът причислява „правото на участие с личен труд в дейността на дружеството“ (стр. 169). За да бъде имуществено, това право трябва да има парична оценка. Задавам си въпроса каква е паричната оценка на правото на участие с личен труд? Ако ставаше въпрос за защита на дисертация, дисертантът би могъл да даде публично отговор на въпроса. За съжаление това не може да стане.

Все в порядъка на права на съдружника е посочено „правото на част от печалбата“ (стр. 182). На пръв поглед няма нищо смущаващо в представянето на това „имуществено право на съдружника“, характерно за всички дружества. Но т.нар. „право на част от печалбата“ не е субективно право. То е право в зародиш, в ембрионално състояние. За да се материализира като право, е необходимо натрупване на няколко юридически факта, които ще завършат правопораждащия фактически състав. Авторът посочва тези факти, но повлиян от инерцията, не съзира, че преди тяхното реализиране не може да говорим за породено

право. Тези факти са: приключване на финансовата година, установяване наличието на печалба и решение за нейното разпределение. Впрочем авторът усеща, че трябва да се направи диференциация и затова си служи с две уточняващи атрибутивни прилагателни. Първото е „трайно“ право като елемент от членственото правоотношение, а второто – облигационно право. Така нареченото „трайно“ право обаче, не е нищо друго, освен елемент от членствената правоспособност на съдружника.

Същото важи и за друго „имуществено право“ в адвокатското дружество – „правото на ликвидационен дял“. То също съществува само в потенциално състояние – като част от съдържанието на членствената правоспособност. За да се реализира правопораждащият правото фактически състав, дружеството трябва да се прекрати и да се проведе ликвидационно производство.

3. Следващото съчинение, с което д-р Ценимир Братоев участва в конкурса за доцент е студията му „Свикване на общо акционерно събрание по искане на акционери“. Налице е сполучлив опит да се осветли неразвитият в литературата ни въпрос на упражняване на т.нар. малцинствено право на акционерите за свикване на общо събрание. Изследването е ценно и за теорията, и за практиката. То е опряно на сравнителноправен преглед и търси решения както на материалноправни, така и на процесуалноправни проблеми. Оригинална е тезата на автора, чрез която той слага акцент не на малцинственото потестативно право за свикване на общото събрание, а го разглежда като процесуална предпоставка за свикване на събранието от съда и като форма за защита на акционерното участие.

В студията авторът критикува съдебната практика, която е наложила произнасяне по въпроса с определение, а не с решение.

4. На пръв поглед изглежда, че статията „Наименование на адвокатското дружество“ е посветена на малозначителен въпрос. Вярно е, че подобна тема няма как да е с фундаментално значение, но запознаването с публикацията разкрива не малко интересни проблеми. Още повече, че този въпрос е останал извън вниманието на изследователите. Ползността на изследването се подсилва и от направения сравнителноправен преглед.

5. Езикът на авторът, в представените съчинения, е издържан юридически. Не може да се очаква и друго, след като д-р Братоев е утвърден университетски преподавател. И все пак. Макар и много рядко авторът допуска несъвършенства в юридическия изказ. Така например, на стр. 173 от хабилитационния труд, се казва: „Упражняването на правото на личен труд... се изразява във възможността съдружникът да иска от дружеството...“ Възможността на съдружника да иска определено поведение не е израз на упражняване на правото, а представлява **съдържанието** на това право. Би било добре също така да се избягва наложили се в речта ни порочни словосъчетания като например „в тази връзка“, което нищо не значи. Коректният израз е „във връзка с това“, което означава – във връзка с казаното.

6. Успешното участие в конкурс за доцент предполага богата преподавателска работа на кандидата. Несъмнено д-р Ценимир Братоев отговаря на това изискване. Той има близо четвъртвековен преподавателски стаж.

Кандидатът е водил семинарни занятия по цивилистичните дисциплини: Гражданско право-обща част, Облигационно право и Търговско право. Изнасял е и лекционни курсове по Основи на частното право пред студентите от специалността Международни отношения, както и Правен режим на приватизацията, пред студентите от специалността Право. Тази преподавателска дейност кандидатът е развил в СУ „Св. Климент Охридски“. Извън

нея, д-р Братоев има четен курс лекции по Облигационно право-особена част, в Нов български университет.

Богатата му преподавателска практика е получила признание както от студентите, на които е преподавал, така и от преподавателския състав на Юридическия факултет на Софийския университет.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ. На пръв поглед може да се остане с погрешното впечатление, че кандидатът в конкурса за доцент не изпълнява в пълна мяра изискванията за заемане на научната длъжност доцент. Беше посочено, че той не е от най-плодовитите автори. Освен това бяха направени и редица критични бележки по хабилитационния му труд – „Членство в адвокатско дружество“.

Отново ще обърна внимание, че количествената мяра не е и не може да бъде решаваща за качествата на университетския преподавател. Определящи са способността да прави научни изследвания, с които да дава принос в развитието на правната наука, както и способността да се преподават правните знания на студентите. И по отношение на двата показателя, д-р Ценимир Братоев заслужава безусловна положителна оценка.

Основната част от направените бележки, всъщност са израз на творческите пристрастия на автора на рецензията, а не критика към научната продукция на д-р Братоев.

С оглед на изложеното смятам, че кандидатът в конкурса за доцент – гл. ас. Д-р Ценимир Братоев, в пълна степен отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, за заемане на тази научна длъжност. Затова, с дълбоко вътрешно убеждение ще гласувам положително, в подкрепа на решение на научното жури, да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере Ценимир Братоев Братоев за доцент по гражданско и семейно право.

София, 13.07.2014 г.

проф. Огнян Герджиков